

Sastamala

Sastamala. Arkeologiset koetutkimukset Sastamalan Vehmaan (Vehmaa) ja Laukulan (Laukula) kylien alueella keväällä 2009.

Arkeologiset koetutkimukset
Sastamalan Vehmaan (Vehmaa)
ja Laukulan (Laukula) kylien alueella
keväällä 2009.

Kalle Luoto,
Pirkanmaan maakuntamuseo,
Kulttuuriympäristöyksikkö

Sastamala

Arkeologiset koetutkimukset Sastamalan Vehmaan (Vehmaa) ja Laukulan (Laukula) kylien alueella keväällä 2009

Kalle Luoto

Kulttuuriympäristöyksikkö

Pirkanmaan maakuntamuseo 2009

Kannen kuva: Vehmaan koetutkimukset keväällä 2009. Kuvaaja: Kalle Luoto. KY 13: 11.

Kunta	Sastamala
Vanha kunta	Vammala
Hankkeen tyyppi	Koekaivaus
Vastuutaho/vastuuhenkilö	Pirkanmaan maakuntamuseo/Ulla Lähdesmäki
Työpanos	KaL 6 pv ja TT 6 pv
Hankkeen alkupvm	28.4.2009
Hankkeen loppupvm	28.5.2009

Hankkeen lyhyt kuvaus

Pirkanmaan maakuntamuseo suoritti Stormin alueen vesihuoltohankkeen ja kevyen liikenteen väylän johdosta koetutkimuksia Sastamalan Laukulan ja Vehmaisten kylissä toukokuussa 2009. Tutkimuksia edelsi tutustuminen Kansallisarkistossa (Helsinki) säilytettävään kohteita koskevaan historialliseen kartta-aineistoon. Tutkimukseen liittyvät kenttä- ja jälkityöt tekivät Pirkanmaan maakuntamuseon tutkija Kalle Luoto ja apulaistutkija Teemu Tiainen.

Vehmaisten alueella tehtiin koetutkimuksia Vehmaan keskiajalle palautuvan kylänpaikan alueella. Koetutkimuksissa selvitettiin, onko suunnitellun vesihuoltohankkeen kohdalla säilynyt kiinteää muinaisjäännöstä. Tutkimusten perusteella ratkaistiin jatkotutkimusten tarve. Tutkimuksen yhteydessä havaittiin historiallisen ajan kiinteään muinaisjäännökseen liittyviä maakerrostumia ja rakenteita. Tästä syystä tutkimuksia rakennushankkeen alueella jatkettiin kesällä 2009.

Stormin vesihuoltohankkeen tutkimuksiin kuului myös maankaivutyön valvonta Laukulan kylän eteläosassa. Valvonta suoritettiin tarkkailemalla kaivinkoneen työskentelyä suunnitellulla putkilinjalla. Valvonnan yhteydessä dokumentoitiin savimaahan kaivettu kuoppa, jota epäiltiin vanhaksi kaivoksi. Valvotulta alueelta Laukulan kylätontin eteläpuolella ei havaittu muinaisjäännökseen kuuluvia rakenteita.

Tutkimusten tuloksena rajattiin kiinteiksi muinaisjäännöksiksi Laukulan ja Vehmaan historiallisen ajan asuinpaikat. Rajaukset perustuvat kartta-aineiston analyysiin ja maastohavaintoihin.

Arkisto- ja rekisteritiedot

Vehmaa (Vehmaa) - koetutkittu alue

tutkimuskohteen koko nimi	Vehmaa (Vehmaa)
kunta/kaupunki	Sastama
kylä/kaupunginosa	Vehmainen
tila/kortteli, tontti	790-476-1-84
tutkimuksen laji	arkeologinen valvonta
kohteen ajoitus	Historiallinen aika
peruskarttalehti	2121 07 Vammala
yhtenäiskoordinaatit	p = 6809 540 - 6809 770 i = 3283 764 - 3283 983 z = 68 - 70
maanomistaja	Huovila-Virtanen, Mari Kristiina
tutkimuslaitos	Pirkanmaan maakuntamuseo
kaivauksenjohtaja	FM Kalle Luoto
kenttätöaika	11.5., 15.5., 19.5., 20.5. & 22.5.,
tutkitun alueen laajuus	koetutkimuksia tehtiin n. 30 x 50 metrin kokoisella alueella
tutkimusten kustantaja ja tutkimuskustannukset	Sastamalan kunta
löydöt	KM 2009030, Kansallismuseo, diar. 29.5.09
Rahakammioon toimitetut rahat	-
rakennusfragmentit	-
mustavalkonegatiivit	Pirkanmaan maakuntamuseo, 6 kpl
aikaisemmat tutkimukset ja tarkastuskäynnit	-
aikaisemmat löydöt	-
arkistoitu kirjeenvaihto	tutkimuslupa, diar. 14/302/2009
mahdollinen kirjallisuus ym. lähteet	Heiskanen, Jari 2002. Vammala, Inventointi. Tietokannat (Ainesto CD-levyllä). Pirkanmaan maakuntamuseon arkisto. Piilonen, Juhani 2007. Sastamalan historia 2. 1300-1860. Vammala. Jokisivun jakokunnan kartta 1778, Jean Limon. Kartta kylän tiluksista v. 1766, Johan Forselius,
kaivauskertomuksen sivumäärä	38
liitteet	Liite 1: Löytöluettelo, Vehmaa Liite 3: Mustavalkonegatiiviluettelo Liite 4: Digitaalikuvaluettelo
alkuperäisen kaivauskertomuksen säilytyspaikka	Pirkanmaan maakuntamuseon arkisto (Tampere)

Laukula (Laukula) - valvottu alue

tutkimuskohteen koko nimi	Laukula (Laukula)
kunta/kaupunki kylä/kaupunginosa tila/kortteli, tontti	Sastamala Laukula
tutkimuksen laji	Arkeologinen valvonta
kohteen ajoitus	historiallinen aika
peruskarttalehti	2121 07 Vammala
yhtenäiskoordinaatit (muinaisjäännös)	p = 6809 863 - 6810 075 i = 3286 633 - 3286 779 z = 60 - 63
maanomistaja	
tutkimuslaitos	Pirkanmaan maakuntamuseo
kaivauksenjohtaja	FM Kalle Luoto
kenttätyöaika	30.4.09
tutkitun alueen laajuus	n. 150 m ²
tutkimusten kustantaja ja tutkimuskustannukset	Sastamalan kunta
löydöt	KM 200929, Kansallismuseo
Rahakammioon toimitetut rahat	-
rakennusfragmentit	-
mustavalkonegatiivit	Pirkanmaan maakuntamuseon arkisto
aikaisemmat tutkimukset ja tarkastuskäynnit	-
aikaisemmat löydöt	-
arkistoitu kirjeenvaihto	tutkimuslupa, diar. 14/302/2009
mahdollinen kirjallisuus ym. lähteet	Eeronheimo, Pentti. Holpin talosta ja ihmisistä (artikkeli). Tyrvään seudun Kotiseutuyhdistyksen julk. LXIII Heiskanen, Jari 2002. Vammala, inventointi 2002. Tietokannat ja kartat (CD aineisto). Pirkanmaan maakuntamuseon arkisto. Piilonen, Juhani 2007. Sastamalan historia 2. Vammala. Suomen asutus 1560-luvulla, kartasto ja kyläluettelot, Forssa 1973.
kaivauskertomuksen sivumäärä	38
liitteet	Liite 2: Löytöluettelo, Laukula Liite 3: Mustavalkonegatiiviluettelo Liite 4: Digitaalikuvaluettelo
alkuperäisen kaivauskertomuksen säilytyspaikka	Pirkanmaan maakuntamuseon arkisto (Tampere)

Sisällysluettelo

HANKKEEN LYHYT KUVAUS.....	2
ARKISTO- JA REKISTERITIEDOT	3
VEHMAA (VEHMAA) - KOETUTKITTU ALUE	3
LAUKULA (LAUKULA) - VALVOTTU ALUE	4
SISÄLLYSLUETTELO.....	5
KARTTALUETTELO	6
JOHDANTO.....	7
HANKEALUE	7
AIKAISEMMAT HANKKEET	10
MENETELMÄT	10
TULOKSET	12
VEHMAA.....	12
LAUKULA	13
YHTEENVETO	14
LÄHTEET.....	15
KOhteET	16
1. VEHMAA (VEHMAA)	17
2. LAUKULA (LAUKULA)	29

Liitteet

- Liite 1: Löytöluettelo, Vehmaa
- Liite 2: Löytöluettelo, Laukula
- Liite 3: Mustavalkonegatiiviluettelo
- Liite 4: Digitaalikuvaluettelo

Karttaliite

Karttaluettelo

Kartta 1. Kohteiden Sastamala Vehmaa ja Laukula sijaintikartta. MK 1: 1 000 000.	8
Kartta 2. Kartta tutkimusalueiden sijainnista. MK 1: 25000.....	9
Kartta 3. Vehmaan maakirja- ja isojakokartta asemoituna nykyiselle peruskartalle. Mittakaava n. 1: 10 000.	26
Kartta 4. Kartta Vehmaan kylätontin rajauksesta. MK 1:20000.	28
Kartta 5. Laukulan kylää kuvaavat historialliset kartat asemoituna nykyiselle peruskartalle. MK n. 1:10000.	35
Kartta 6. Kartta Laukulan kylätontin rajauksesta. MK 1:20000.	36
Kartta 7. Laukula. Valvottu kaivualue. MK 1:1000.....	37

Karttaliite

Kartta 8: Vehmaa. Yleiskartta. MK 1:250.	Karttaliite
Kartta 9: Vehmaa. Profiilikartta. MK 1:50.	Karttaliite

Kartta 1. Kohteiden Sastamala Vehmaa ja Laukula sijaintikartta. MK 1: 1 000 000.

Pohjakartta (c) maanmittauslaitos. Pisa lupa 020/2006.

Johdanto

Pirkanmaan maakuntamuseo suoritti Stormin alueen vesihuoltohankkeen ja Sastamalan Tampereentien (MT 2522) keuyen liikenteen väylän johdosta koetutkimuksia Vehmaisten ja Laukulaa kylissä huhti- ja toukokuussa 2009. Kylien alueilla tehtäviä kenttätöitä edelsi arkistoseelvitys, jonka perusteella pyrittiin tarkentamaan kylien historiallista sijaintia. Arkistoseelvitykseen kuului tutustuminen Kansallisarkistossa säilytettävään historialliseen karttamateriaaliin sekä sen analysointi. Lisäksi tutustuttiin myös muihin kyliä kuvaaviin arkisto- ja kirjallisuuslähteisiin.

Vehmaisten alueella tiedetään sijaitsevan Vehmaan ainakin 1300-luvulle palautuva kylänpaikka. Vanhin kylää kuvaava kartta-aineisto on peräisin 1640-luvulta. Kylästä on myös säilynyt isojaon karttoja. Vanhimman karttamateriaalin perusteella kylänpaikka sijoittuu osittain vesihuoltohankkeen alueelle. Huhti- ja toukokuussa 2009 suoritettiin Vehmaan kylänpaikalla arkeologisia koetutkimuksia ja kaivutyön arkeologista valvontaa. Tutkimusten ja valvonnan avulla oli tarkoitus selvittää, onko suunnitellulla vesihuoltohankkeen ja keuyen liikenteen väylän kohdalla säilynyt muinaisjäännökseen kuuluvia rakenteita.

Omana erillisenä osanaan hakkeeseen kuului myös arkeologinen kaivutyön valvonta Sastamalan Laukulaa historiallisen ajan kylänpaikan lähistöllä. Ensimmäinen maininta Laukulaa kylästä on vuodelta 1477. Jonas Strengin kartassa vuodelta 1644 Laukulaa kylän talot sijaitsevat rykelmänä Ekojoen etelärannalla. Valvonta toteutettiin Stormin vesihuoltohankkeeseen liittyvien maankaivutöiden yhteydessä.

Koetutkimusten perusteella ratkaistiin kohteissa tarvittavien jatkoetutkimusten tarve. Vehmaan alueelta paljastui historiallisen ajan löytöjä ja rakenteita, joiden arveltiin ajoittuvan 1700-luvulle tai sitä varhaisempaan aikaan. Tästä syystä tutkimuksia Vehmaan alueella jatkettiin kesällä 2009. Laukulaa kaivalueella ei havaittu muinaisjäännökseksi tulkittavia rakenteita.

Hankealue

Koetutkimuksia tehtiin kahdella historiallisen ajan kylätontilla Sastamalassa. Kohteet sijaitsevat Rautaveden etelärannalla Vammalan keskustan itäpuolella.

Vehmaan historiallisen ajan kylätontti sijaitsee noin 2 kilometriä Vammalan keskustasta itään Rautaveden rannalla. Vehmaan itäpuolella avautuu avoin peltomaisema, jolla on kulttuurihistoriallista arvoa. Vehmaan kulttuurimaisema on määritelty valtakunnallisesti arvokkaaksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi Museoviraston vuonna 1993 laatimassa selvityksessä. Koetutkimukset keskittyivät oletetun Vehmaisten kylätontin eteläosaan Tampereentien eteläpuolelle suunnitellun vesihuoltohankkeen linjauksen kohdalle. Tutkimukset keskittyivät vanhan ladon ja Tampereentien väliselle alueelle.

Laukula sijaitsee noin 5 kilometriä Vammalan keskustasta itää. Arkeologinen valvonta keskittyi Laukulaa kyläkeskuksen eteläosaan suunnitellun vesihuoltolinjauksen kohdalle. Kaivuutyötä valvottiin kaikkiaan noin 100 metrin matkalla Evontien itä- ja länsipuolella Laukulaa kylänpaikan eteläpuolella.

Kartta 2. Kartta tutkimusalueiden sijainnista. MK 1: 25000.

Muinaisjäännösalue

Koordinaattipiste

Tutkimusalue

Arkeologiset koetutkimukset Sastamalan Vehmaan (Vehmaa) ja Laukulan (Laukula) kylien alueella keväällä 2009.

Peruskarttaote tutkimusalueista
Karttamerkinnät: Kalle Luoto 2009
MK 1: 25 000
Pohjakartta: PK 2121 07 Vammala
(c) maanmittauslaitos, Pisa 020/2006

Aikaisemmat hankkeet

Pirkanmaan maakuntamuseon tutkija Jari Heiskanen teki vuonna 2002 etupäässä 1700-luvun lopun kartta-aineistoon perustuvan Vammalan maisemahistoriaselvityksen. Hän on käyttänyt peruslähteenään Varsinais-Suomen maanmittaustoimiston arkistossa säilytettyjä isojakokarttoja ja niihin liittyviä asiakirjoja. Lisäksi Heiskanen on täydentänyt aineistojaan Kuninkaan kartasto Suomesta 1776-1805 –teoksen tiedoilla. Kuninkaan kartaston kartat kuvaavat Sastamalan osalta v. 1781 tilannetta. Heiskasen aineistossa vanhat kartat on mahdollisuuksien mukaan asemoitu ja digitoitu nykykartalle. Karttoihin on kuvattu kylän läheisyydessä olevat sarkajakoiset kotipelлот. Lisäksi mm. talon omistaja ja koko mainitaan kartan selitysosassa. Heiskasen tutkimuksen vanhinta aineistoa edustaa teos "Suomen asutus 1560-luvulla, kartasto ja kyläluettelot", jossa on selvitetty talojen määrä kylissä. Teoksessa esitetty taloluku pohjautuu kruunun ja kirkon veroluetteloihin.

Heiskasen käyttämät 1760/70-luvun isojakokartat ovat ns. konsepti tai kenttäversioita, joiden pohjalta piirrettiin ja väritettiin varsinainen kartta. Virallisten karttojen pohjana olleet konseptit jäivät paikallisille maanmittausviranomaisille. Konseptit ovat usein epäselviä, viitteellisiä ja niihin on tehty merkintöjä myöhemminkin. Konseptikarttojen asiakirjoissa talon omistaja ja luonto poikkeaa verrattaessa kansallisarkiston asiakirjoihin. Jakokuntien kartat ovat etupäässä Jean Limonin käsialaa 1770-luvulta. Toisena tekijänä on myös pidettävä P. Hornborgia. Yksittäisiä karttoja ovat tehneet mm. Daniel Hall ja Joh. Mandelin.

Toinen Heiskasen käyttämä yhtenäinen lähde on SKS:n julkaisema Kuninkaan kartasto 1776-1805, joka tehtiin ensisijaisesti sodankäynnin tarpeisiin. Vammalan alueen kartat on tehty v. 1781. Kartasto on käyttökelpoinen kun muistetaan sen pyrkimys palvella sodankäyntiä. Kartan näkökulmassa korostuu sopiva tiestö, majoitus ja mahdollisesti ampuma-alat. Kartta palvelee hyvin suuria linjoja tarkastellessa, mutta yksityiskohdissa ja rajauksissa voi olla heittoja. Kuninkaan kartaston arvo on myös siinä, että siitä on pääteltävissä mitkä talot olivat siirtyneet v. 1781 pois vanhoista kylistä. Rautaveden eteläpuolelta kuvaavissa Kuninkaan kartaston kartoissa näkyy hyvin siirtyvien talojen pyrkimys muuttaa alueen valtavyälän, Narvantien, varteen.

Menetelmät

Tutkimukset koostuivat kahdesta kokonaisuudesta, kartta-analyysistä ja maastotutkimuksista. Kartta-analyysin avulla pyrittiin selvittämään 1700-luvun ja sitä vanhemman asutuksen ja kylänpaikan sijaintia. Kartta-analyysin tekemiseksi tutustuttiin Kansallisarkistossa säilytettäviin historiallisiin karttoihin. Maastotutkimukset Laukulassa rajautuivat kaivinkoneen työskentelyn valvontaan, kun taas Vehmaan kylätontilla myös tehtiin kaivutyötä lapiolla.

Pohjakarttana tutkimuksissa käytettiin peruskarttaotetta tutkimusalueesta sekä suunnitelmakarttaa. Valvonnan sijaintimittauksia tehtiin GPS –laitteella ja kelamitan avulla. GPS mittaukset suoritettiin "Magellan Meridian GPS" laitteella, jonka koordinaatistona käytettiin KKJ 3 järjestelmää. GPS ilmoittamien koordinaattien virheeksi voi arvioida noin ±5 metriä. Kelamittauksen mittapisteinä käytettiin maastoon merkittyjä paaluja ja rakenteita. Havainnot merkittiin kentällä muistiin karttaluonnokseen, jotka piirrettiin puhtaaksi

jälkitöiden yhteydessä MapInfo –karttaohjelmalla. Tutkimusalueen korkeus merenpinnasta määriteltiin karttojen ja Sastamalan kaupungin korkeuskiintopisteiden avulla.

Kartta-analyysi

Kaivauksen esitöiden yhteydessä tutustuttiin Laukulaa ja Vehmaata kuvaaviin kartta-aineistoihin Kansallisarkistossa Helsingissä. Tarpeelliset kartta-aineistot kuvattiin digitaalikameralla ja kuvat asemoitiin peruskartalle "MapInfo" ja "Adobe Photoshop Elements 2.0" ohjelmien avulla. Vektoriaineistot, kuten kylätonttirajaukset, laadittiin MapInfo ohjelmalla.

Pintapoiminta

Kohteiden rajojen määrittämiseksi ja tutkimusten oikealle kohdalle rajaamiseksi tehtiin epäsystemaattista pintapoimintaa kylätontteja ympäröivillä pelloilla. Peltoalueelta kerättiin talteen löytöjä ja niiden sijainti merkittiin ylös GPS laitteella.

Koekaivaus

Stormin vesihuoltohankkeen maakäyttötarve kohdistui osaan Vehmaan kylänpaikasta. Tähän osaan kylänpaikasta kaivettiin lapiolla koekuoppia. Koekuoppien paikat valittiin maastossa otollisille paikoille. Lapiopistojen lisäksi kaksi koekuoppaa kaivettiin ennen kaivinkoneen työskentelyn aloittamista. Koekuopat olivat kooltaan 1 m x 1 m ja ne kaivettiin joko arkeologisen ilmiön pintaan tai koskemattoman maakerroksen pintaan. Lapiokaivussa pintamaa poistettiin lapiolla, minkä jälkeen kaivamista jatkettiin kaivauslastalla tai lapiolla haluttuun syvyyteen. Koekuoppia kaivettiin ainoastaan Vehmaan oletetun kylätontin työhankkeen uhkaamalle alueelle.

Valvonta

Arkeologisen valvonnan tarkoituksena oli havainnoida merkkejä muinaisjäännöksistä suunnitellulla vesijohtolinjalla. Ennen maankaivutyön aloittamista valvonta-alue tarkastettiin pintapuolisesti kävelemällä yhdysvesijohdon suunniteltu linjaus maastossa.

Kaivutyön valvonta suoritettiin siten, että valvottavat alueet kaivettiin ennen varsinaista rakentamistyötä. Valvonnan yhteydessä pidettiin tarpeellisena kaivaa maata koskemattoman maanpinnan tasoon, eli useimmiten noin puolenmetrin syvyyteen. Kaivutyön yhteydessä koneen kaivutyötä tarkkailtiin koneen välittömässä läheisyydessä ja työ keskeytettiin, mikäli ojassa tehtiin havaintoja muinaisjäännökseltä vaikuttavista jäänteistä. Kaivutyö suoritettiin pääasiassa koneellisesti. Konekaivuun valvonnan yhteydessä tehtyjä havaintoja tarkennettiin siistimällä kaivukohtaa lapiolla ja kaivauslastalla sekä kaivamalla koekuoppia.

Jälkityöt

Tutkimusraportti ja muut jälkitöitä tehtiin kesällä ja syksyllä 2009. Mustavalkonegatiiveja, digitaalikuvia ja raportin alkuperäiskappaletta säilytetään Pirkanmaan maakuntamuseon arkistossa. Kaivauslöydöt on taltioitu kansallismuseon kokoelmiin päännumeroilla KM 200929 (Laukula) ja KM 200930 (Vehmaa).

Tulokset

Vehmaa

Kartta-analyysi

Kartta-analyysin perusteella Vehmaan kyläpaikka on sijainnut pääosiltaan Tampereentien pohjoispuolella nykyisen tilakeskuksen alueella. Vanhojen karttojen perusteella hankealueella tai sen välittömässä läheisyydessä Tampereentien alla ja sen eteläpuolella on sijainnut talo 1600- ja 1700-luvulla. Muinaisjäännöksen rajauksen perusteena käytettiin pää-asiaassa kartta-analyysin tulosta.

Pintapöiminta

Peltoalueella Vehmaan kylätontin itäpuolella suoritettun epäsystemaattisen pintapöiminnan tuloksena saatiin talteen historialliselle ajalle ajoittuvaa valkosavikeramiikkaa, posliinia ja piitä (KM 200930: 1-3). Löydöt liittyvät Vehmaan historiallisen ajan asuinpaikkaan.

Koetutkimukset

Tutkimuksia tehtiin Vehmaan kylätontin Tampereentien eteläpuolisella alueella. Koetutkimuksen tarkoituksena oli selvittää kylätontin säilyneisyyttä ja sijaintia rakennushakkeen alueella. Tutkittu alue on kuvattuna yleiskartassa (Karttaliite: Kartta 8). Alueelle kaivettiin kaksi koekuoppaa. Alueelle oli tuotu täyttösoraa joka oli pakkautunut tiiviiksi koneiden alla. Tästä syystä osassa koetutkittavaa aluetta pintamaata poistettiin koneellisesti ennen tarkempia tutkimuksia.

Koekuoppa 1 sijaitsi vanhan punaisen ladon länsipuolella tukkipinon reunassa vanhan öljysäiliön kupeessa. Kuopan lähistöllä oli kiviä, joiden epäiltiin olevan peräisin aiemmasta kyläpaikkaan kuuluneesta rakennuksesta. Kuopasta löydettiin historiallisen ajan asuinpaikkaan liittyvä punasavikeramiikan pala (KM 200930:10).

Koekuoppa 2 kaivettiin oletettun kallion päälle Tampereentien eteläpuolelle. Koekuopasta paljastui pintamaan poiston jälkeen kivikko, jossa havaittiin lähes mustaa nokista maata, kuonaa sekä palanutta ja palamatonta luuta. Koekuopasta taltioitiin rautanaulan katkelma (KM 200930:11), palanutta luuta (:12), luuta (:13), palanutta savea (:14) ja kuonaa (:15). Koekuopasta paljastuneet kivet olivat lohkaraisia ja noin nyrkin kokoisia. Havaintojen ja löytöjen perusteella paikalla oletettiin sijainneen historiallisen ajan muinaisjäännökseksi luokiteltava rakenne, todennäköisesti liesi. Tutkimusten jatkamista koekuopan 2 kohdalla ei tästä syystä pidetty tarpeellisena. Myöhemmin konekaivetun alueen profiilia tarkastelemalla liesikiveyksen pituudeksi arveltiin kaivetulla kohdalla noin 3,5 metriä ja paksuudeksi noin 20 cm (vrt Karttaliite: kartta 9). Kiveyksen ja nokimaan alapuolella oli punaiseksi palanutta hiekkaa.

Tutkimusten tuloksena löydettiin kulttuurimaakerros ja liesi, joista talteen saatujen löytöjen perusteella voitiin olettaa paikalla sijainneen historiallisen ajan asuinpaikan.

Arkeologinen valvonta

Vehmaalla koneellisesti avattiin muutamia metrejä leveä kaivanto aiemmin kaivetun putkikaivannon kohdalle, sekä kuorittiin maanpintaa kevyenliikenteen väylän uhkaamalta alalta. Työ tehtiin ensisijaisesti muinaisjäänneksen säilyneisyyden ja sijainnin määrittämiseksi. Myöhemmin, kun ensimmäiset havainnot muinaisjäännekestä oli tehty, kaivinkoneella poistettiin täyttö- ja pintamaata muinaisjäänneksen rajaamiseksi ja jatkotöihin tarvittavan ajan määrittämiseksi.

Kaikkiaan Vehmaan alueella valvottiin kaivinkoneen työskentelyä Tampereen tien eteläpuolella noin 100 metrin matkalla. Valvonta aloitettiin poistamalla pintamaata suunnitellun putkilinjan kohdalta. Tarkemmin tutkittu alue sijaitsi peltoaukealta nousevan mäen päällä suulin pohjoispuolella.

Valvonnassa kaivetun ojan leveys oli noin 1,5 metriä ja syvyys noin 30 cm. Koeojasta paljastui aiemmin kaivettu putkilinja (ks. Karttaliite: Kartta 8), kohteet aiemmin konekaivettu alue ja punainen merkkihiekka). Lisäksi ojan pohjoisprofiilissa havaittiin paikoittain kulttuurimaata (ks. Kartta 2: profiilikartta). Koeojan eteläreunan pintamaata vaikutti sekoittuneelta soramaalta.

Tutkimuksia jatkettiin ensimmäisten muinaisjäänneohavaintojen jälkeen leventämällä kaivantoa. Lisäkaivamisen tarkoituksena oli tarkentaa putkilinjan eteläpuolisen alueen täyttökerrostumien alapuolisen kerrostumien luonnetta. Kaivettaessa koeoja valvotun putkikaivannon eteläpuolelle havaittiin muinaisjäännekerrostumia myös noin 0,5 metriä paksun täyttömaakerroksen alapuolella.

Vehmaan itäpuoliselta peltoaukealta nousevassa kallioisessa rinteessä suulin itäpuolella havaittiin kallionkoloissa nokimaaläikkiä, joista ei kuitenkaan havaittu muinaislöytöjä. Nokimaaläikät olivat saattaneet syntyä historiallisen ajan ihmistoiminnan tuloksena, mutta niiden ei katsottu kuuluvan muinaisjäännekestä luokiteltavaan jäännekestä.

Konekaivetun valvonta-alueen länsireuna suulin tieliittymän länsipuolella oli kosteahkoa soraista ja kivistä moreenimaata, jossa ei havaittu muinaislöytöjä. Tosin myös täällä oli paikoittain maassa nokisia läikkiä, joiden syntytavasta ei tutkimusten yhteydessä saatu selvyttä. Valvotulla alueella oli useassa kohdassa nokimaata, mutta niihin ei liittynyt löytöjä.

Laukula

Kartta-analyysi

Historiallisten karttojen perusteella Laukulan kylänpaikka on sijannut Ekojoen eteläpuolisella matalalla kumpareella nykyisen Evontien varrella noin 200 metrin matkalla. Kartta-analyysin perusteella laadittiin rajaus Laukulan historiallisen ajan asuinpaikalle.

Pintapoininta

Valvonta-alueen läheisyydessä suoritettuna epäsystemaattisen pintapoininnan tuloksena taltioitiin Kansallismuseon kokoelmiin yksi pala sinisellä maalilla maalattua posliinia (KM 200929: 1).

Koekaivaus

Laukulan alueelle ei kaivettu koekuoppia.

Arkeologinen valvonta

Laukulan kylässä valvottiin vesijohtolinjan kaivutyötä yhteensä noin 100 metrin matkalla Evontien länsi- ja itäpuolella. Laukulassa pellolle kaivetun ojan leveys oli noin 1,2 metriä. Maata kaivettiin peltomultakerroksen paksuudelta, eli useimmiten noin 0,5 metrin syvyyteen.

Evontien länsipuolella valvotun alueen lounaispää sijaitsi GPS laitteen ilmoittamassa koordinaattipisteessä (KKJ 3) P = 3286727 ja I = 6809842. Tämän kohdan pohjoispuolella oli sähköpylväs. Kaivanto seurasi ilmassa kulkevaa sähkölinjaa sen eteläpuolella noin 35 metrin matkan kohti itää, jonka jälkeen Evon tien länsipuolelle kaivettiin laajempi kaivanto. Laajempi kaivanto tehtiin suurelta osin pellon pientareelle. Laajempi kaivanto kaivettiin, koska tien putkilinjan tuli alittaa tie ja sen rakentamiseksi tarvittiin lisää tilaa. Tien ja kaivannon väliin jäi noin 2,5 metriä leveä kaista kokonaan kaivamatta.

Evontien länsipuolella valvotun alueen maannos koostui noin 30 - 40 cm paksusta kerroksesta peltomultaa ja sen alapuolisesta savesta. Lisäkaivannon kohdalla Evontien länsipuolella maannos oli kivisempää ja hiekansekaista, toisin kuin läheisellä peltoalueella.

Valvonnan yhteydessä Evontien länsipuolella havaittiin pellon reunassa noin 120 cm x 120 cm kokoinen kaivanto, joka oli täytynyt tai täytetty irtomaalla ja kivillä. Kaivanto oli tehty savimaahan. Savimaassa kaivanto ulottui noin 40 cm syvyyteen. Kivien ja irtomaan lisäksi kuopassa oli puumoskaa. Kuopan koordinaatit olivat (GPS mittaus, KKJ 3) P = 3286765 ja I = 6809829. Rakenteen tarkkaa funktiota tai ajoitusta ei valvonnan yhteydessä kyetty selvittämään. Havaintojen perusteella kaivanto saattaa olla hylätty kaivo tai vedenottoaikka. Muita havaintoja kylätonttiin liittyvistä rakenteista ei tehty. Konekaivualueelta paljastuneen kuopan kaakkoispuolella on laaja avokallio.

Evontien itäpuolella kaivaminen aloitettiin noin metrin etäisyydeltä tiestä (GPS I = 3286776 ja P = 6809840). Kaivettu linja ristesi sähkölinjan kanssa muutamaa metriä idempänä (GPS I = 3286784 ja P = 6809847). Valvotun linjan itäisin piste oli noin 30 metrin etäisyydellä Evontien itäpuolella (GPS I = 3286795 ja P = 6809863). Evontien itäpuolella pelto muuttui savipohjaiseksi noin 25 metrin etäisyydellä tiestä. Sitä lähempänä tietä peltomultakerroksen alapuolella oli sekoittunutta maata ja moreenia. Erityisesti muuntajan ja tien välinen maannos oli sekoittunut ja aikaisemmin mahdollisesti useastikin kaivettu. Valvonnan yhteydessä kaivettiin kaivanto sekoittuneen kerroksen läpi pinnasta noin 80 cm syvyyteen siten, että alkuperäisellä paikallaan olevaa moreenimaata kaivettiin pois noin 20 cm. Kaivannon kaakkoispuolella, noin 2 - 3 metrin etäisyydellä, oli kalliopaljastuma, joka kaivetusta kuopasta ei kuitenkaan tullut esiin.

Yhteenvedo

Kartta-analyyysien perusteella rajattiin muinaisjäännökset Laukula ja Vehmaa. Maastotöiden perusteella Stormin vesihuoltohanke ei Laukulassa uhannut muinaisjäännöstä. Tutkimusten perusteella vesihuoltosuunnitelman toteuttamiselle ei Laukulan kylän eteläpuolella katsottu

olevan esteitä. Vehmaalla suoritettujen tutkimusten perusteella vesihuoltohanke ja kevyen liikenteen väylä sijaitsivat historiallisen asuinpaikan rakenteiden kanssa samalla alueella. Tästä syystä Vehmaan tutkimuksia jatkettiin myöhemmin kesällä 2009.

Tampereella 16.12.2009

Kalle Luoto

Lähteet

Kirjalliset lähteet

Kuninkaan kartasto Suomesta 1776-1805, toim. Timo Alanen ja Saulo Kepsu, SKS:n toimituksia 505, Tampere 1989.

Piilonen, Juhani 2007. Sastamalan historia 2. 1300-1860. Vammala.

Suomen asutus 1560-luvulla, kartasto ja kyläluettelot, Forssa 1973.

Digitaaliset lähteet:

Heiskanen, Jari 2002. Vammala, inventointi 2002. Tietokannat ja kartat (CD aineisto). Pirkanmaan maakuntamuseon arkisto.

Kartat

Kuninkaan kartasto Suomesta 1776-1805, toim. Timo Alanen ja Saulo Kepsu, SKS:n toimituksia 505, Tampere 1989.

Maakirjakartta, Streng (1644). KA a1:42 2. (<http://urn.fi/URN:NBN:fi:jyu-200805164992>)

Isojakokartta (P. Hornborg 1783-94). Kansallisarkisto, A 106 1/9-12

Jokisivun jakokunnan kartta 1778, Jean Limon. Kansallisarkisto, A 106 12/108

Kartta kylän tiluksista v. 1766, Johan Forselius. Kansallisarkisto, A 106 12/23

Suunnitteluaineistot

Kaunismäki & Mäenpää 28.11.2008. Vammalan kaupunki, Tampereentien kevyen liikenteen väylä. Kopio yleiskartasta 1: 10 000.

Kohteet

Luettelo arkeologisista kohteista

Kylä	MJ-luokka.	Kohde	MJ-tyyppi	Ajoitus	PK
Vehmainen	2	Vehmaa (Vehmaa)	asuinpaikat	historiallinen	212107
Laukula	2	Laukula (Laukula)	asuinpaikat	historiallinen	212107

Löydöt

Päänumero	Alanumero	Löydön nimi
KM 200929	1	Sastamala Laukula (Laukula)
KM 200930	1-15	Sastamala Vehmaa (Vehmaa)

1. Vehmaa (Vehmaa)

Kuva 1. Vehmaa. Kuva muinaisjäänöksestä ja kaivetusta alueesta Tampereentien eteläpuolella. Vasemmalla punainen suuli. 22.5.2009, Kalle Luoto. KYK 13: 16.

Kunta	Sastamala
Vanha kunta	Vammala
Kylä	Vehmainen
Kaupunginosa	
Kohdenimi	Vehmaa (Vehmaa)
Muinaisjäänöstunnus	
Inventointinumero	1
MJ-tyyppi	asuinpaikat
MJ-tyyppin tarkenne	kylänpaikat
Ajoitus	historiallinen
Selkeä ajoitus	1300-luvulta nykyaikaan
Rauhoitusluokka	2
Lukumäärä	1
Peruskarttanumero	2121 07
Peruskartan nimi	Vammala

X1-koordinaatti	6803 290
X2-koordinaatti	6803 529
Y1-koordinaatti	2444 294
Y2-koordinaatti	2444 502
Z1-koordinaatti	0068
Z2-koordinaatti	0070
P1-koordinaatti	6809 540
P2-koordinaatti	6809 770
I1-koordinaatti	3283 764
I2-koordinaatti	3283 983
Koordinaattiselite	Historiallisten karttojen perusteella
MI-tiivistelmä	Laukulan historiallinen kylä.

Kiinteistötiedot

Kiinteistötunnus	790-476-1-84
Kiinteistönimi	VEHMAA
Maanomistaja	Huovila-Virtanen, Mari Kristiina
Osoite	Tampereentie 212, 38200 VAMMALA
Lisätietoja	
Kiinteistötunnus	790-895-0-2522
Kiinteistönimi	KAKSONEN-VAMMALA MT 02522
Maanomistaja	
Osoite	
Lisätietoja	MAANTIET / 895

Tutkimukset

Kohdetta on aiemmin tarkastellut Jari Heiskanen vuonna 2002 osana tutkimusta "Vammalan maisemahistoria 1700-luvun kartta-aineiston pohjalta". Pirkanmaan maakuntamuseon arkistossa on tutkimukseen liittyvät karttatulosteet ja kylien isojakokarttojen selitykset digitaalisena CD aineistona.

Keväällä 2009 Vehmaan kylänpaikalla tehtiin arkeologisia koetutkimuksia, jotka liittyvät Stormin vesihuoltohankkeeseen. Tutkimukset koostuivat kartta-analyysistä ja kenttätöistä. Tutkimusten yhteydessä asuinpaikan Tampereentien eteläpuolisessa osassa tehtiin koekuoppia ja valvottiin kaivinkoneen työskentelyä kylätontin säilyneisyyden ja rajauksen selvittämiseksi. Koetutkimuksia vuonna 2009 suoritettiin osittain rakennushankkeeseen liittyvien maankaivutöiden yhteydessä. Tästä oli se etu, että paikalta voitiin koneellisesti poistaa tiiviiksi pakkautunutta hiekkamaata ennen varsinaisten koetutkimusten aloittamista.

Sijainti ja maasto

Vehmaan kylätontti on asuttu. Nykyinen tilakeskus sijaitse Vehmaan kylätontin keskellä. Vehmaan itäpuolella aukeaa laaja, varhain raivattu peltoaukea, joka jatkuu Komerolan,

Ketolan, Leiniälän, Laukulan kylien talojen peltojen kautta aina Ekoon ja Stormiin saakka. Kylän länsipuolella on Vehmaan Kukkuri, laaja luonnontilainen metsä- ja kallioalue. Kylän luoteispuolella oleva peltovainio on raivattu ennen isojakoa. Uusi paikallistie kulkee kylätontin lävitse (Heiskanen 2002).

Keväällä 2009 koekaivettiin ja valvottiin vesijohtolinjan kaivutöitä Tampereentien eteläpuolella Vehmaan kylätontin eteläosassa. Tien eteläpuolella maasto oli kallioista moreenimaata. Lisäksi paikalle oli aiempien maanrakennustöiden yhteydessä tuotu täyttömaata. Koetutkitun alueen länsi ja lounaispuolella maasto oli kosteaa metsää, jota oli ojitettu. Kylätontin itäpuolella maasto on kallioista ja se laskee jyrkästi laajalle peltoaukealle.

Kohteen kuvaus

Vehmainen eli Vehmaa on vanha kylä, joka mainitaan muodossa Vehmainen ensimmäistä kertaa laamanni Arvid Göstanpojan 27.9.1366 päivätyssä tuomiossa. Vehmaa nimeä käytetään vuonna 1469 kun kuusi talollista lainasi ruista Kallialan jyvästöstä. Vuonna 1524 kirkkoherra Mathias peri saataviaan kylän kolmesta talosta. Kylässä mainitaan olleen kolme taloa vuonna 1540 laaditussa maakirjassa ja vuonna 1570 laaditussa hopeaveroluettelossa (Piilonen 2007: 112).

Seuraavalla vuosisadalla, 1640-luvulla, taloja on neljä ja ne on merkitty nykyisen Vehmaan tilan kohdalle riviin. Isojaon aikaan kyläkeskusta oli edelleen samalla paikalla lähellä Rautaveden rantaa, Vehmaistenlahdelta nousevassa rinteessä (Heiskanen 2002).

Vuonna 1766 Johan Forselius kartoitti kylän peltoja ja niittyjä. Seuraavalla vuosikymmenellä maisemaa kartoitti Jean Limon tehdessään jakokunnan isojakokartoitusta. Tuolloin kylässä oli neljä taloa; Huisku, Lyöki, Willi ja Nisula. Nykyinen maisema peltoineen oli jo tuolloin raivattu. Kylän peltovainiot olivat kylän itäpuolella lahden suuntaisesti sisämaahan ulottuva pitkänomainen alue. Lahteen laskevan mutkittävän laskuojan varrella oli laaja niittymaisema. Kyseessä on nykyinen Uitonoja, joka nykyään laskee idempänä olevaan Komeronlahteen. Kylästä avautuva maisema liittyy vastaaviin Uitonojan varrella olevien Komerolan ja Ketolan kylien tilojen peltoihin ja niittyihin. Myös Vehmaistenneimessä ja kylän luoteispuolelle on raivattu peltoalaa (Heiskanen 2002).

Nykyisin Vehmaan tilan rakennukset sijaitsevat vanhalla Vehmaisten kylätontilla. Taloista Läyki ja Nisu ovat muuttaneet isonjaon aikaan lähelle Narvantietä. Taloja yhdistettiin 1800-luvulla, jolloin syntyivät nykyiset talot Nisu ja Vehmaa. Kylän kulttuurimaisema on hyvin säilynyt. Vehmaan ja Nisun itäpuolella aukeaa laaja, varhain raivattu peltoaukea, joka jatkuu Komerolan, Ketolan, Leiniälän, Laukulan kylien talojen peltojen kautta aina Ekoon ja Stormiin saakka. Länsipuolella on Vehmaan Kukkuri, laaja luonnontilainen metsä- ja kallioalue. Kylän luoteispuolella oleva peltovainio on raivattu ennen isojakoa. Vehmaaniemessä olleet peltotilkut ovat kasvaneet suurelta osin umpeen. Uusi paikallistie (Tampereentie) Rautaveden rannalla kulkee vanhojen kylätonttien läpi (Heiskanen 2002).

Havaintomahdollisuudet

Tampereentien eteläpuolista aluetta kylätontista oli muokattu aiempien rakennushankkeiden yhteydessä ja tästä syystä pintahavaintojen tekeminen alueella oli hankalaa. Keväällä 2009 tehtyjen tutkimuksen kohteena olleelle alueelle Tampereentien eteläpuolelle oli tuotu

täyttömaata, joka oli suurelta osin peittänyt alkuperäisen maanpinnan. Täyttömaa oli ilmeisesti tuotu paikalle joko aiempien putkikaivantojen rakentamisen tai Tampereentien rakentamisen ja kunnostamisen yhteydessä.

Kohteen laajuus

Kylätontin laajuus vanhojen karttojen perusteella on noin 2,80 ha.

Ehdotus suoja-alueeksi

Karttarajauksen perusteella.

Luokitusehdotus

2. Koetutkimusten perusteella kylätontin alueella on säilynyt historialliselle ajalle ajoittuvia maakerroksia.

Suojelutoimenpiteet kentällä

Tilanomistajan kanssa keskusteltiin muinaisjännöksen merkityksestä. Koetutkimusten jälkeen kaivannon profiilit suojattiin suodatinkankaalla, jotta jatkoetutkimukset kesällä 2009 olisivat mahdollisia.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat

Keväällä 2009 koetutkitulle ja valvotulle alueelle rakennetaan vesihuoltolinja ja kevyen liikenteen väylä. Kylänpaikan tutkimuksia jatketaan kesällä 2009 ennen rakennustöitä.

Lähistön kohteet

Vehmaan kylätontilta noin 500 metriä koilliseen sijaitsee rautakautinen röykkiökohde Sastamala Vehmaanniemi (mj. rek. 912 010 006).

Pintapoiminta

Kenttätöiden yhteydessä suoritettiin lyhyt epäsystemaattinen pintapoiminta kohteen itäpuolisilla peltoalueilla. Pintapoiminnan yhteydessä saatiin talteen muutamia historialliselle ajalle ajoitettavia löytöjä.

Koekuopat

Koetutkimusten yhteydessä kaivattiin kaksi koekuoppaa. Kuopat kaivettiin otollisiin kohtiin ennen koneellisen maankaivuun aloittamista.

Koekuoppa 1

Sijainti (GPS) I = 3283858 ja P = 6809592

Kuoppa sijaitsee vanhan punaisen ladon länsipuolella tukkipinon reunassa vanhan öljysäiliön kupeessa. Kuopan lähistöllä oli kiviä, joiden epäiltiin olevan peräisin rakennuksesta.

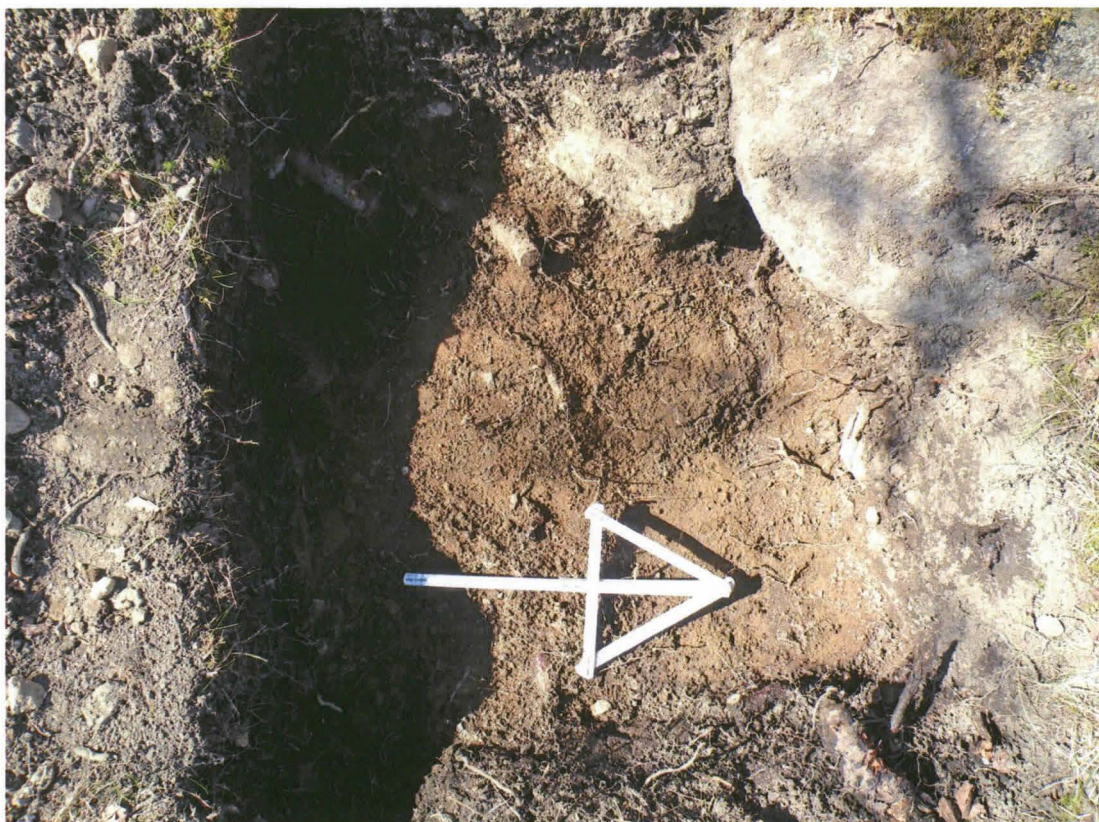
Kuopan koko oli 1 x 1 metri. Kuoppa kaivettiin hiekkakerroksen pintaan asti, joka paljastui noin 25-30 cm syvyydessä. Multa ja hiekkakerrostuman rajalta paljastui hiilen- ja tiilenpaloja sekä yksi pala punasavikeramiikkaa. Hiekkakerrostuma oli väriltään oranssinruskea ja siinä oli runsaasti palamattomia kiviä.

Maakerrokset:

0 - 5 cm Pintamaa

5 - 20 cm Multa

25 - 30 cm Hiekka

Kuva 2. Sastamala, Vehmaa, koekuoppa 1. KYY 13:9. Kalle Luoto.

Kuva 3. Suulin luoteispuolelle koneellisesti kaivettu kaivanto. Kaivannossa erottuu nokimaata, jossa ei kuitenkaan havaittu löytöjä. Nokimaaläikkiä havaittiin muutamien kymmenien metrien etäisyydellä suulin luoteispuolella Tampereentien eteläpuolelle tehdyssä kaivannossa. Koekuoppa 1 kaivettiin taustalla näkyvän sinisen öljysäiliön oikealle puolelle koivujen lähistölle. KY 13:14. Kalle Luoto.

Koekuoppa 2.

Sijainti (GPS) P = 3283867 ja I = 6809609

Kuoppa kaivettiin Tampereentien välittömään läheisyyteen kallion päälle. Pintaturpeen poistamisen jälkeen havaittiin paikalla runsaasti pieniä kiviä, nokista maata ja historialliselle ajalle ajoittuvia löytöjä. Kuopan kaivaminen keskeytettiin pintamaan poiston jälkeen, koska kiveystä pidettiin asuinpaikkaan kuuluvan lieden jäänteinä.

Muut havainnot

Koetutkimusten yhteydessä kaivettiin koneellisesti maata oletetun kylätontin alueella Tampereentien eteläpuolella, koska paikalle oli tuotu täyttömaata, jonka poistaminen käsityönä olisi ollut hidasta ja raskasta. Toisaalta konekaivulla voitiin tarkentaa paikalla sijainneen aiemman putkikaivannon sijaintia. Pintamaan poiston jälkeen havainnot tarkennettiin käsin kaivamalla.

Koneellisesti kaivettu alue oli 8.5.2009 noin 1,5 metriä leveä. Alueelta paljastui noin 30 cm syvyydestä aiemmin kaivettu putkilinja ja sähkökaapeliin liittyvä merkkihiekka. Tässä syvyydessä erottui pohjoisprofiilissa kuopasta 2 paljastuneen lieden jäännös, mutta eteläprofiili vaikutti sekaantuneelta maalta. Aluetta levennettiin 22.5.2009 noin 3 metriä leveäksi, jotta saataisiin käsitys muinaisjäännöksen säilyneisyydestä ja sijainnista myös kaivannon eteläpuolella.

Konekaivuun yhteydessä raivattiin ja kaivettiin pintamaata arkeologin valvonnassa koneellisesti tulevan keuyen liikenteen väylän linjauksen kohdalla noin 50 metrin matkalla kohteen itä- ja länsipuolella. Kohteen itäpuolelta paljastui kallio muutamien kymmenien metrien etäisyydellä lieden jäännöksestä. Rinteen alaosassa oli 1900-luvulla paikalla sijainneen riihen jäännös. Kohteen länsipuolen maasto oli kostea ja kivikkoista.

Suulin pohjoispuolelle tuodun täyttömaan, kovaksi pakkautuneen hiekan, paksuus oli noin 25-30 cm. Tämän kerrostuman alapuolella havaittiin kulttuurilikamaata. Kulttuurikerrokseksi oletettu likamaa oli mullansekaista hiekkaa, jonka seassa oli nokea ja hiilenpaloja. Kosteissa olosuhteissa maannoksen väri oli lähes musta. Kulttuurikerroksen alapuolelta paljastunut luonnollinen maannos on kivistä moreenia.

Asuinpaikka ja lieden jäännös

Konekaivetun alueen pohjoisprofiiliin hahmottui liesi, joka oli paljastunut aiemmin kaivetusta koekuopasta 2. Liesi sijaitsi noin 10 metriä ladon länsinurkasta pohjoiseen. Liesi erottui nokisena, lähes mustana, maana, jossa oli kuonaa sekä palanutta ja palamatonta luuta. Lieteen kuuluvat kivet olivat noin nyrkin kokoisia ja lohkaraisia. Kaikkiaan oletettua kiveystä havaittiin profiilissa noin 3,5 metrin matkalla noin 20 cm paksuna kerroksena. Liesikiveyksen alla oli punaiseksi värjäytynyttä hiekkaa.

Tutkitulla alueella selkeimmät havainnot muinaisjäännöksestä saatiin Tampereentien, suulin ja muuntajatorpan väliseltä alueelta. Kaivetun alueen profiilissa kulttuurimaata näkyi noin 30 cm paksuna kerroksena noin 10 metrin matkalla. Alueella on tehty aiemmin maanrakennustöitä, joiden yhteydessä maata on muokattu ja kalliota on louhittu.

Kaikkiaan koetutkitulta alueelta paljastui laaja nokimaa-alue, joka kuitenkin vaikutti paljastetuilta osiltaan melko vähälöytöiseltä. Kuitenkin löydöt, joita koetutkimuksen yhteydessä saatiin talteen, antavat olettaa, että paikalla on sijainnut muutamia satoja vuosia sitten Vehmaan kylään kuulunut talo. Löytöjen ja historiallisten karttojen perusteella talon arveltiin ajoittuvan 1700-luvulle tai sitä varhaisempaan aikaan. Profiilissa havaittua kulttuurimaakerrosta tarkasteltaessa vaikutti siltä, että kulttuurimaa saattaa jakautua useisiin eri-ikäisiin kerrostumiin.

Koetutkimusten yhteydessä ei muinaisjäännöstä kaivettu vaan se pyrittiin rajaamaan ja selvittämään jatkotutkimusten tarve ennen putkilyn ja keuyen liikenteen väylän rakentamista.

Vanha tielinja

Ladon ja nykyisen Tampereentien välissä on kulkenut vanha tie. Tie erottui konekaivetun alueen itäosassa ladon koillisnurkan pohjoispuolella soraisena ja kivisenä maana. Tielinjan alla kulki vanha putkilyn, joten nykyisessä asussa tämä tienlinjaus ei ole muutamaa kymmentä vuotta vanhempi.

Savenottopaikka

Maanomistaja vieraili 14.5.2009 tutkimusalueella ja kertoi, että suulin (ladon) alla on ollut aiemmin savenottopaikka. Eräänä vaihtoehtona tutkimusten yhteydessä havaitulle laaja-alaisille nokikerroksille pidettiin mahdollista alueella tapahtunutta tiilenpoltoa.

Lisätietoja

Heiskanen, Jari 2002. Vammala, Inventointi. Tietokannat (Ainesto CD-levyllä). Pirkanmaan maakuntamuseon arkisto.

Piilonen, Juhani 2007. Sastamalan historia 2. 1300-1860. Vammala.

Kartat ja asiakirjat:

Jokisivun jakokunnan kartta 1778, Jean Limon.

Kartta kylän tiluksista v. 1766, Johan Forselius,

Varsinais-Suomen maanmittauslaitoksen arkisto, Turku (Heiskanen 2002)

Löydöt

KM 2009030, historiallisen ajan asuinpaikkalöytöjä

Kartat

Kartta 3. Vehmaan maakirja- ja isojakokartta asemoituna nykyiselle peruskartalle. Mittakaava n. 1: 10 000

Kartta 4. Kartta Vehmaan kylätontin rajauksesta. MK 1:20000

Kartta 8: Vehmaa. Yleiskartta. MK 1:250.

Kartta 9: Vehmaa. Profiilikartta. MK 1:50.

Kuva 4. Panoraamakuva Tampereentien eteläpuolelle tehdystä kaivannosta tutkimusten jälkeen. Jäännös on peitetty mustalla suojakankaalla odottamaan jatkotutkimuksia. KY 13:20. Kalle Luoto. Kuvankäsittely: Teemu Tiainen.

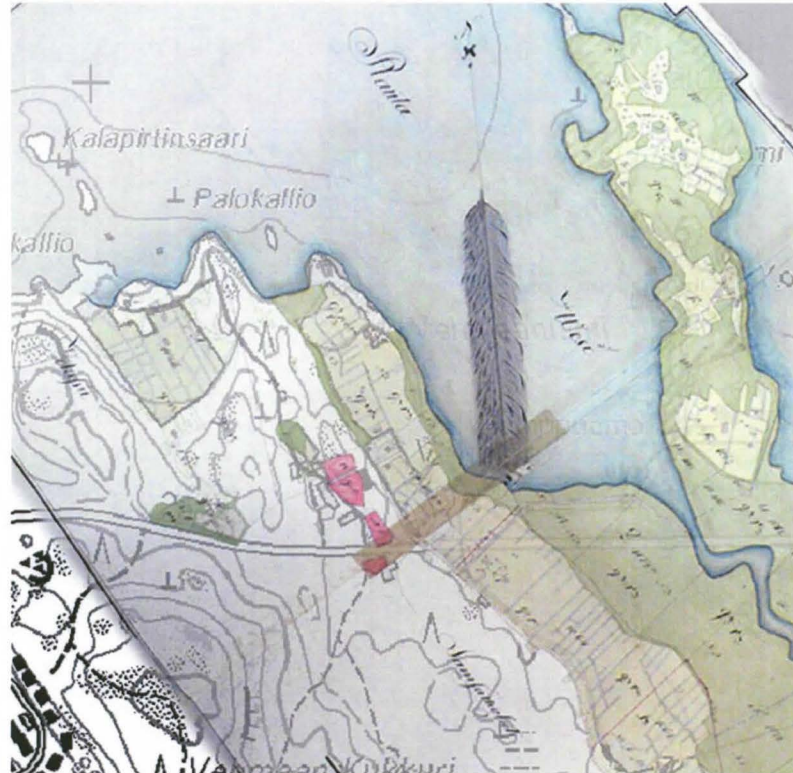
Karta 3. Vehmaan maakirja- ja Isojakokartta asemituna nykyiselle peruskartalle. Mittakaava n. 1:10 000.

Sastamala, Vehmaa, Vehmaa.

Vehmaan kylän historialliset kartat asemituna nykyisen peruskartan päälle. Mittakaava n. 1:10 000.

Maakirjakartta vuodelta 1644 (Streng 1644, KA a1:42 2) asemituna nykyisen peruskartan päälle. Asemitointi: Kalle Luoto 2009. Pohjakartta: Maanmittauslaitos, Pisa 020/2006.

Isojakokartta vuodelta 1777/1776 (MMH A 106 12/108) asemituna nykyisen peruskartan päälle. Asemitointi: Kalle Luoto 2009. Pohjakartta: Maanmittauslaitos, Pisa 020/2006.

Kuva 5. Yksityiskohta Vehmaan kylää vuonna 1766 kuvaavasta konseptikartasta. Kartassa näkyy talojen sijainti.

Kartta 4. Kartta Vehmaan kylätontin rajauksesta. MK 1:20000.

Sastamala,
Vehmaan (Vehmaa) 2009
Vehmaa (Vehmaa).
Kartta kylätontin rajauksesta

Mittakaava 1:20 000

Piirtänyt Kalle Luoto

Pohjakartta (c) Maanmittauslaitos, Pisa lupa 020/2006

- Muinaisjännösalue
- Koordinaattipiste
- Tutkimusalue

2. Laukula (Laukula)

Kuva 6. Laukula. Valvottua putkilinjaa, keskellä kylän läpi kulkeva tie. 30.4.2009, Kalle Luoto. KYY 13:3.

Kunta	Sastamala
Vanha kunta	Vammala
Kylä	Laukula
Kaupunginosa	
Kohdenimi	Laukula (Laukula)
Muinaisjäännöstunnus	
Inventointinumero	2
MJ-tyyppi	asuinpaikat
MJ-tyyppin tarkenne	kylänpaikat
Ajoitus	historiallinen
Selkeä ajoitus	
Rauhoitusluokka	2
Lukumäärä	1
Peruskarttanumero	2121 07

Peruskartan nimi	Vammala
X1-koordinaatti	6803 744
X2-koordinaatti	6803 963
Y1-koordinaatti	2447 143
Y2-koordinaatti	2447 279
Z1-koordinaatti	0060
Z2-koordinaatti	0063
P1-koordinaatti	6809 863
P2-koordinaatti	6810 075
I1-koordinaatti	3286 633
I2-koordinaatti	3286 779
Koordinaattiselite	Kylänpaikan raja- aus vanhojen karttojen perusteella.
MI-tiivistelmä	

Kiinteistötiedot

Kiinteistötunnus 790-456-10-32

Kiinteistönimi Vähä-Iivari

Maanomistaja

Osoite

Lisätietoja

Kiinteistötunnus 790-456-2-3

Kiinteistönimi Vesantola

Maanomistaja

Osoite

Lisätietoja

Kiinteistötunnus 790-456-2-36

Kiinteistönimi Kylävainio

Maanomistaja

Osoite

Lisätietoja

Kiinteistötunnus 790-456-5-33

Kiinteistönimi Mattila

Maanomistaja

Osoite

Lisätietoja

Kiinteistötunnus 790-456-5-49

Kiinteistönimi Sinikkaäijälä

Maanomistaja

Osoite

Lisätietoja

Kiinteistötunnus 790-456-8-42

Kiinteistönimi Isovainio II

Maanomistaja

Osoite

Lisätietoja

Kiinteistötunnus 790-456-9-28

Kiinteistönimi Rantamaa

Maanomistaja

Osoite

Lisätietoja

Kiinteistötunnus 790-895-1-2975

Kiinteistönimi Ekon PT 12975

Maanomistaja

Osoite

Lisätietoja

Tutkimukset

Laukulan kylää koskevan historiallisen kartta-aineiston selvityksen on tehnyt Jari Heiskanen vuonna 2002. Selvityksen tuloksena syntynyt tieto on talletettuna CD-levylle Pirkanmaan maakuntamuseon arkistoon. Karttaselvityksessä Heiskanen tarkastelee kylän maisemaa ja kylän talojen historiaa rakennushistorioitsijan näkökulmasta. Kartta-analyysissään käyttämät isojakokartat Heiskanen on hankkinut Varsinais-Suomen maanmittauslaitoksen arkistosta Turusta vuonna 2002.

Keväällä 2009 Laukulassa valvottiin vesijohtolinjan kaivutöitä. Tutkimuksiin liittyi myös historiallisten karttojen analyysi. Karttatarkastelun perusteella rajattiin muinaisjäännös Laukula (Laukula). Valvontatöiden yhteydessä dokumentointiin rakenne, jota epäiltiin kaivon tai vedenottoaikan jäänteeksi. Rakennetta ei voitu ajoittaa.

Sijainti ja maasto

Laukulan kylä sijaitsee matalalla peltojen ympäröimällä kumpareella Ekojoen etelärannalla Rautaveden rannan läheisyydessä. Vammala keskusta sijaitsee on 5 kilometriä Laukulasta länteen. Kumpare, jolla kylän rakennukset sijaitsevat, on ilmeisesti suurelta osin moreenia. Kylää ympäröivät savipeltojen luoma avoin maisema. Laukulan kylän kulttuurimaisema on hyvin säilynyt. Ennen isojakoa syntyneet vanha ryhmäkylä, pellot ja tiestö on vielä hyvin nähtävissä. Isonjaon jälkeen kylän talot siirtyivät eteläpuolella oleville uusille tonteille. Ne sijaitsivat Narvantien varrella olevilla pienillä harjanteilla. Nykykartalla vanhoista taloista näkyvät mm. Iso-Iivari, Lipu, Teinilä, Korkki ja Nurkki (Heiskanen 2002).

Kohteen kuvaus

Laukulan isännistä Ala-Satakunnan laamanninkäräjien lautamiehinä Niilo Sotka mainitaan vuonna 1477, Esko Sotka vuonna 1481 ja Niilo Korkki vuonna 1483. Kylän nimi mainitaan ensi kerran vuonna 1507, jolloin Henrik Stensonia jakoveljineen sakotettiin myllynpaikan

valtaamisesta Leinilän kyläläisiltä (Piilonen 2007: 119). Taloja kylässä vuosina 1524, 1540 ja 1571 oli kymmenen, kuten myös Strengin kartassa vuodelta 1644. Vuoden 1644 maakirjakartassa Laukulan kylä sijaitsivat Rautaveden itärannan läheisyydessä rykelmänä Ekojoen etelärannalla ja kylän vainiot vainiot Ekojoen ja Leinilänjoen välissä (Piilonen 2007: 119).

Maamittari P. Hornborg kartoitti Lahdenlopin jakokuntaa 1770- ja 1780-luvulla. Tällöin Laukulan tiiviisti rakennettu, yhdentoista talon rivikylä sijaitsi lähellä Rautaveden rantaa, Ekojoen suistossa olevalla matalalla kumpareella. Talot sijoituivat sillan jälkeen molemmin puolin raittia. Kylän eteläosassa on mahdollisesti pieniä tonttikappaleita, jotka voivat kuulua tilattoman väestön asumuksille. Kylän kaakkoiskulmalle on merkitty rakennusryhmä, jotka olivat mahdollisesti talojen talousrakennuksia, aittoja ja riihiä ym. Joen pohjoispuolella, peltojen takana ylempänä rinteessä näkyi Ekon kylä, josta suuntautui tielinja kohti Laukulaa. Kylien raja kulki joessa. Kylän ympärillä avautuivat Rautaveden rannoille ja jokilaakson varrelle sijoittuvat laajat pelto- ja niittyaukeat, jotka kylän eteläpuolella rajautuvat muutamiiin mäki-alueisiin. Valtatienä tunnettu Narvantie seurasi näitä mäki-alueita. Kylästä lähtee peltojen poikki kolme polkua kohti Narvantietä (Heiskanen 2002).

Narvantien ja Laukulan kylätien risteys, jossa nykyisin ovat Teinilän ja Lipun talot, on nähtävissä jo isojakokartassa, mutta myös jo 1640-l maakartassa. Isojaon aikaan risteuksen eteläpuolelle on merkitty kolme sotilastorppaa, jotka ovat suunnilleen nykyisen Teinilän kohdalla (Heiskanen 2002).

Laukulan kylän kulttuurimaisema on hyvin säilynyt. Ennen isojakoa syntyneet vanha ryhmäkylä, pellot ja tiestö on vielä hyvin nähtävissä. Isonjaon jälkeen kylän talot siirtyivät eteläpuolella oleville uusille tonteille. Ne sijaitsivat Narvantien varrella olevilla pienillä harjanteilla. Nykykartalla vanhoista taloista näkyvät mm. Iso-Iivari, Lipu, Teinilä, Korkki ja Nurkki (Heiskanen 2002).

Havaintomahdollisuudet

Kylätontin keskusalue on asuttu ja rakennettu. Keväällä 2009 kaivaustyötä valvottiin suunnitelman mukaisella vesijohtolinjalla. Ennen kaivutyön aloittamista työalueella tehtiin pintapöimintää. Vappuaattona 2009 havaintomahdollisuudet olivat valvotulla työskentelyalueella kohtalaiset. Kaivuvalvonnan kohteena ollut peltoalue oli kynnety, mutta melko kuiva.

Kohteen laajuus

2,3 ha

Ehdotus suoja-alueeksi

Karttarajauksen mukaan.

Luokitusehdotus

2. Kohteen tarkempi rajaaminen vaatii maastotutkimuksia.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat

Kenttätöiden jälkeen valvotulle alueelle asennettiin Stormin vesihuoltohankkeeseen liittyvä vesijohtolinja.

Lähistön kohteet

Vehmaa (Vehmaa), historiallisen ajan kylätontti noin 2,7 kilometriä länteen.

Rantavainionmäki, rautakautinen polttokenttäkalmisto noin 1 kilometri pohjoiseen.

Katara, historiallisen ajan kylänpaikka noin 700 metriä länteen.

Unimäki, historiallisen ajan asuinpaikka noin 300 metriä koilliseen.

Lisätietoja

Eeronheimo, Pentti. Holpin talosta ja ihmisistä (artikkeli). Tyrvään seudun Kotiseutuyhdistyksen julk. LXIII

Heiskanen, Jari 2002. Vammala, inventointi 2002. Tietokannat ja kartat (CD aineisto). Pirkanmaan maakuntamuseon arkisto.

Piilonen, Juhani 2007. Sastamalan historia 2. Vammala.

Suomen asutus 1560-luvulla, kartasto ja kyläluettelot, Forssa 1973.

Löydöt

KM 200929:1

Digitaalikuvat

Pirkanmaan maakuntamuseo, KYY 13: 1-7.

Kartat

Kartta 5. Laukulan kylää kuvaavat historialliset kartat asemoituna nykyiselle peruskartalle. MK n. 1:10000.

Kartta 6. Kartta Laukulan kylätontin rajauksesta. MK 1:20000.

Kartta 7. Laukula. Valvottu kaivualue. MK 1:1000.

Kuva 7. Koekaivetulta alueelta paljastunut kuoppa. Kuvattu luoteesta. Kuvaaja: KL. KYY 13: 04.

Kartta 5. Laukulan kylää kuvaavat historialliset kartat asemoituna nykyiselle peruskartalle. MK n. 1:10000.

Vuoden 1644 maakirjakartta (Streng 1644) asemoituna nykyiselle peruskartalle. Asemointi Kalle Luoto 2009. Pohjakartta: Maanmittauslaitos, Pisa lupa 020/2006.

Vuoden 1777-1782 (P. Hornberg) isojakokartta asemoituna nykyiselle peruskartalle. Asemointi Kalle Luoto 2009. Pohjakartta: Maanmittauslaitos, Pisa lupa 020/2006.

Laukula (Laukula). Vuoden 1644 maakirjakartta ja vuoden 1777-1782 isojakokartta tulkituttuna nykyiselle peruskartalle. Pohjakartan mittakaava noin 1:10 000.

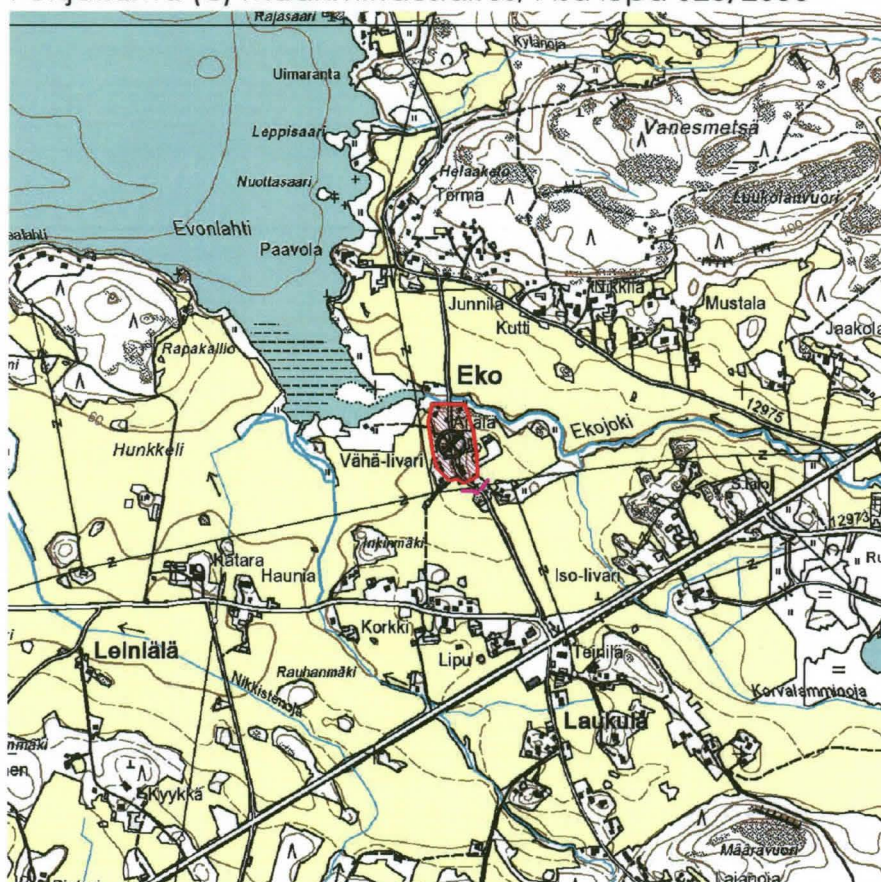
Kartta 6. Kartta Laukulan kylätontin rajauksesta. MK 1:20000.

Sastamala,
Vehmaan (Vehmaa) 2009
Laukula (Laukula)
Kartta kylätontin rajauksesta

Mittakaava 1:20 000

Piirtänyt Kalle Luoto

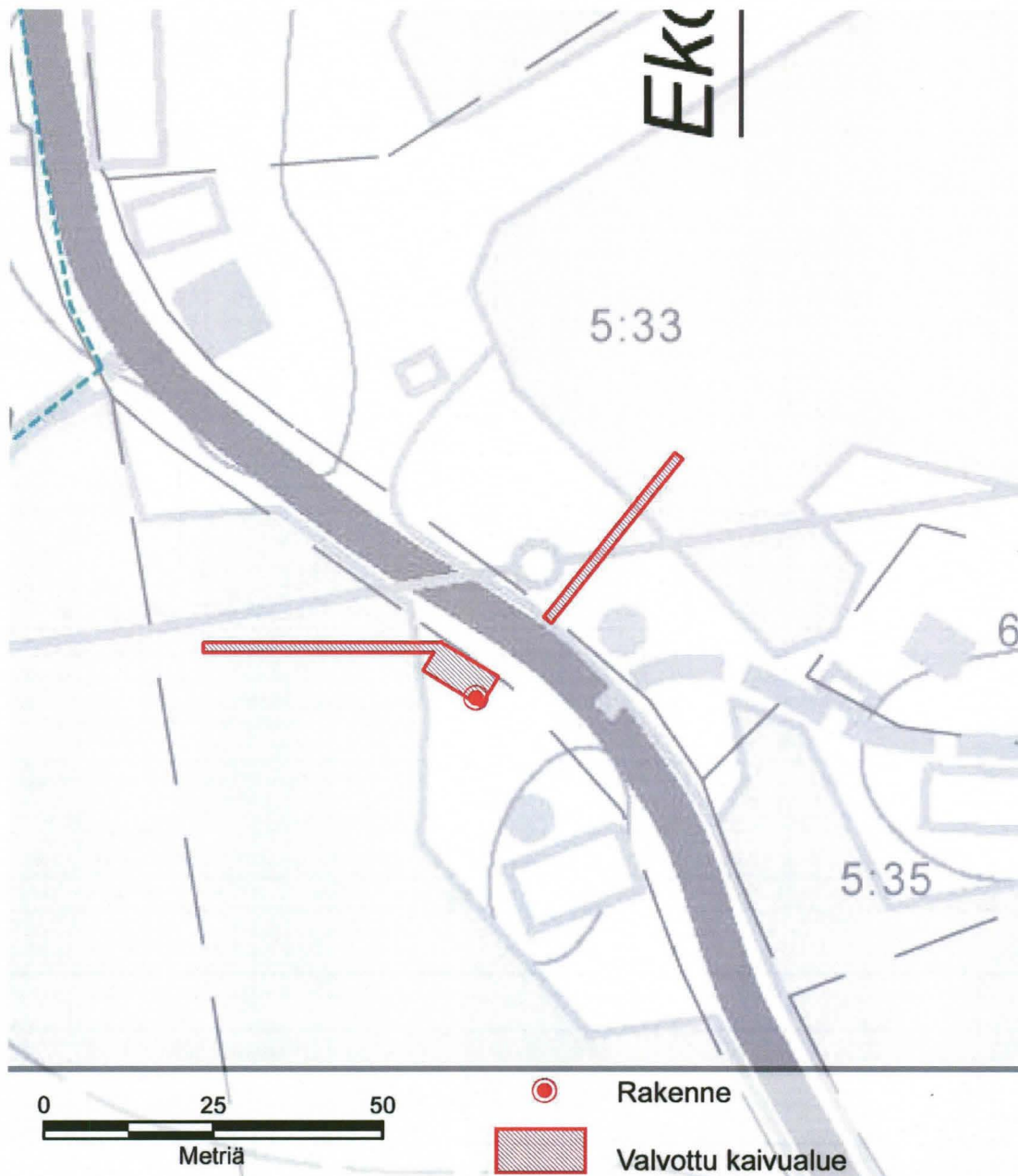
Pohjakartta (c) Maanmittauslaitos, Pisa lupa 020/2006

Selite

- Muinaisjännösalue
- Koordinaattipiste
- Tutkimusalue

Kartta 7. Laukula. Valvottu kaivualue. MK 1:1000.

Sastamala, laukula Kaivutyön valvonta Kalle Luoto 2009	Kartta valvotusta kaivualueesta MK 1: 1000 Pohjakartta: Sastamalan kaupunki
Kenttäpiirros: KL 30.4.09	Tampereen museot/ Pirkanmaan maakuntamuseo

Sastamala Laukula (Laukula)

Kaivausalue ennen kaivuutyötä ja kaivuutyön jälkeen (30.4.2008).
Valokuva ja kuvankäsittely: Kalle Luoto.

Sastamala Vehmaa (Vehmaa)

KM 2009030

Kalle Luoto 2009

Löytöluettelo

KM 2009030:	laji	kpl	koko (leveys x korkeus x paksuus (mm))	paino (g)	löytötiedot	löytökonteksti
----------------	------	-----	--	--------------	-------------	----------------

Pintapöimintalöytöjä itäisimmän talon alueelta						
1	valkosavikeramiikkaa	1	30 x 13 x 4	2,3	Kylätontti, pintapöiminta i = 3 283 920 p = 6 809 760	kynnetty pelto Huomaa: GPS koordinaatti noin ±20 m tarkkuudella.
2	posliinia, toisessa säilyneessä pinnassa koristelua	1	19 x 12 x 4	0,9	Kylätontti, pintapöiminta i = 3 283 920 p = 6 809 760	kynnetty pelto Huomaa: GPS koordinaatti noin ±20 m tarkkuudella.
3	pii	1	18 x 14 x 8	2,9	Kylätontti, pintapöiminta i = 3 283 920 p = 6 809 760	kynnetty pelto Huomaa: GPS koordinaatti noin ±20 m tarkkuudella.

Löytöjä valvotulta konekaivualueelta						
4	punasavikeramiikkaa, toisella pinnalla tumman ruskeaa lasitusta	1	28,5 x 14 x 5,5	2,2	avatus uran pohjoispuoli. i = 3 283 875 p = 6 809 607	Tummasta kulttuurimaaläikästä
5	koristekaakelinpala, yhdellä pinnalla lasitusta	1	42 x 41 x 15	31,4	tienkohdan avaus. i = 3283854 p = 6809601 z = 58-61	sekoittunut maa risteysalueen alla
6	liitupiipun varren pala	1	49 x 10	6,9	N-profiilin puhdistus. i = 3 283 866 p = 6 809 605	tummasta/nokisesta maasta palaneiden kivien seasta
7	rautanaula	1	32 x 15 x 14	4,8*	tukkipinon alla tumma maa. i = 3283842, p = 6809605, z = 67-68	Tummasta kulttuurimaaläikästä

8	rautanaula	1	64 x 19 x 6	20,1*	avatus uran eteläpuoli i = 3 283 869 p = 6 809 600	Tummasta kulttuurimaaläikästä
9	palanutta luuta	1	25 x 7 x 4	0,7	avatus uran eteläpuoli. i = 3 283 869 p = 6 809 600	Tummasta kulttuurimaaläikästä

Koeruutu 1

10	Punasavikeramiikkaa	1	26 x 22 x 4	3,1	i = 3 283 858 p = 6 809 592	Tumman mullan ja oranssinruskean hiekan raja 25 cm:n syvyydessä.
----	---------------------	---	-------------	-----	--------------------------------	--

Koeruutu 2

11	rautanaulan katkelma	1	48 x 9 x 5	7,2*	Liesi I = 3 283 863 P = 6 809 607	Oletetun Liesikiveyksen pinnasta.
12	palanutta luuta	3	7 x 6 x 3	0,4	Liesi I = 3 283 863 P = 6 809 607	Oletetun Liesikiveyksen pinnasta.
13	Luuta. 4 hammasta	5	55 x 7 x 5	10,7	Liesi I = 3 283 863 P = 6 809 607	Oletetun Liesikiveyksen pinnasta.
14	palanutta savea	1	18 x 17 x 13	3,6	Liesi I = 3 283 863 P = 6 809 607	Oletetun Liesikiveyksen pinnasta.
15	kuonaa	3	55 x 40 x 20	84,6	Liesi I = 3 283 863 P = 6 809 607	Oletetun Liesikiveyksen pinnasta.

*paino mitattu ennen konservointia

Sastamala Laukula (Laukula)
KM 2009029
Kalle Luoto 2009
Löytöluettelo

KM 2009030:	laji	kpl	koko (leveys x korkeus x paksuus (mm))	paino (g)	kuvaus	löytökonteksti
----------------	------	-----	--	--------------	--------	----------------

Pintapöimintälöytöjä pellostä kylätontin eteläpuolelta						
1	Fajanssia.	1	26 x 13 x 3	1,1	Valkoinen lasitus kummallakin pinnalla. Toisella pinnalla sinistä koristelua.	Pintapöimintälöytö peltomullasta

Sastamala, Vehmaa (Vehmaa)

Arkeologiset tutkimukset 28.4.–28.5.2009

Kalle Luoto 2009

Luettelo Pirkanmaan maakuntamuseon arkistoon talletetuista mustavalkonegatiiveista.

Kuvatiedoston nimi	Kuvan aihe	Kuvaus-suunta	Pvm 2009	Kuvaaja
1	Yleiskuva muinaisjäänösalueesta	W-E	22.5.	Kalle Luoto
2	Yleiskuva muinaisjäänösalueesta	W-E	22.5.	Kalle Luoto
3	Yleiskuva muinaisjäänösalueesta	W-E	22.5.	Kalle Luoto
4	Kulttuurimaakerros profiilissa	S-N	22.5.	Kalle Luoto
5	Muinaisjäänös kuvassa keskellä (yleiskuva)	ESE-WNW	22.5.	Kalle Luoto
6	Avattu tutkimusalue	ENE-WSW	22.5.	Kalle Luoto

Sastamala, Laukula (Laukula) ja Sastamala, Vehmaa (Vehmaa)

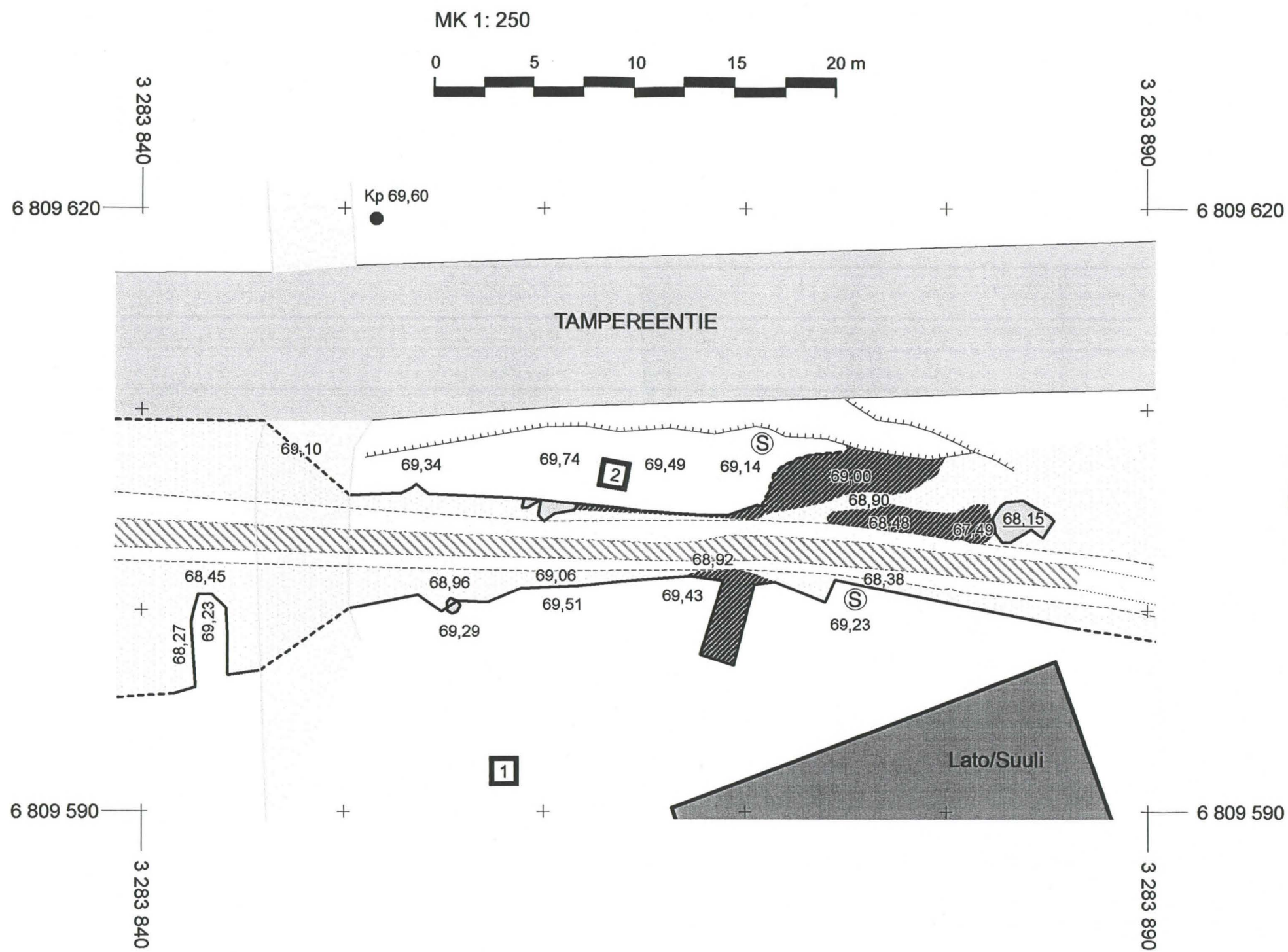
Arkeologiset tutkimukset 28.4.–28.5.2009

Kalle Luoto 2009

Luettelo Pirkanmaan maakuntamuseon arkistoon talletetuista digitaalikuvista.

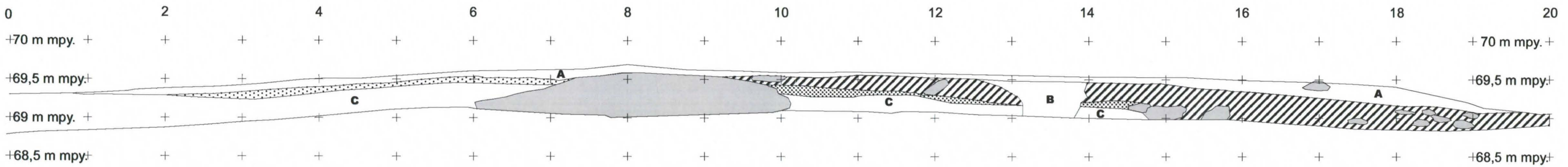
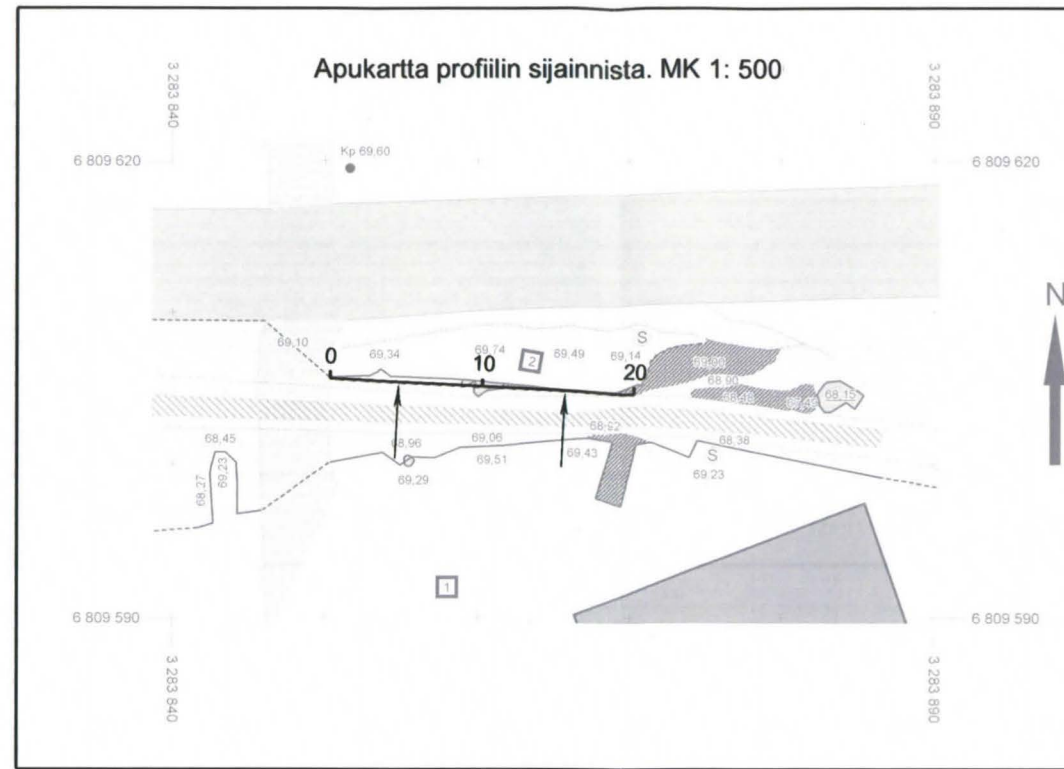
Kuvat on luetteloitu tunnuksella KYY 13: 1 – 21.

Kuvatiedoston nimi	Kuvan aihe	Kuvaus-suunta	Pvm 2009	Kuvaaja
01	Laukula. Valvottua putkilinjaa tien länsipuolella.		30.4.	Kalle Luoto
02	Laukula. Valvottua putkilinjaa tien itäpuolella.		30.4.	Kalle Luoto
03	Laukula. Valvottua putkilinjaa, keskellä kylän läpi kulkeva tie.		30.4.	Kalle Luoto
04	Laukula. Valvotulta alueelta paljastunut kaivo.	NW-SE	30.4.	Kalle Luoto
05	Laukula. Valvotulta alueelta paljastunut kaivon pohja.	N-S	30.4.	Kalle Luoto
06	Laukula. Valvotulta alueelta paljastunut kaivon pohja.	SE-NW	30.4.	Kalle Luoto
07	Laukula. Yleiskuva tutkimusalueelta.	Panoraama	30.4.	Kalle Luoto
08	Vehmaan kylätonttia. Tampereentie. Tutkimusalue tien eteläpuolella (oikealle).	WSW-ENE	28.4.	Kalle Luoto
09	Vehmaa. Koeruutu 1. Kuopan koko noin 1 x 1 m		9.5.	Teemu Tiainen
10	Vehmaa. Liesikiveyksen profiili.	S-N	11.5.	Kalle Luoto
11	Vehmaa. Liesikiveyksen profiili	E-W	11.5.	Kalle Luoto
12	Vehmaa. Näkymä muuntajalta kohti muinaisjäänöstä.	W-E	22.5.	Kalle Luoto
13	Vehmaa. Näkymä muuntajalta kohti muinaisjäänöstä.	NNE-SSW	22.5.	Kalle Luoto
14	Vehmaa. Likamaata tutkimusalueen länsiosassa.	W-E	22.5.	Kalle Luoto
15	Vehmaa. Kulttuurimaakerros profiilissa.	S-N	22.5.	Kalle Luoto
16	Vehmaa. Muinaisjäänös ja kaivettu alue.	ESE-NWN	22.5.	Kalle Luoto
17	Vehmaa. Tutkimusten yhteydessä avattu alue.	ENE-WSW	22.5.	Kalle Luoto
18	Vehmaa. Tutkimusalueen länsireuna ennen pintamaan koneellista poistoa.	Panoraama	28.4.	Kalle Luoto
19	Vehmaa. Tutkimusalueen itäreuna ennen pintamaan koneellista poistoa.	Panoraama	28.4.	Kalle Luoto
20	Vehmaa. Lieden ja kulttuurimaakerroksen profiili.	Panoraama	22.5.	Kalle Luoto
21	Vehmaa. Tutkimusalueen länsireuna. Pintamaa poistettu.	Panoraama	22.5.	Kalle Luoto

	Kulttuurimaa		Kaivetun alueen reuna		Kivi ja vaaitusluku kiven pinnasta
	Konekaivettu alue, moreeni		Koekuoppa, kk:n numero		Sähkötolppa
	Oletettu aiempi putkilinja	Kp 69,60	Kiintopiste, aidantolpan laki		
	Punainen merkkihiekka (Sähkölinja)	69,74	Vaaitusluku		

Sastamala, Vehmaa (Vehmaa) Koetutkimus Vehmaan kylä- tontilla. Kalle Luoto 2009	Kartta 8. Yleiskartta MK 1: 250
Mittausdokumentointi: Kenttäpiirros Kalle Luoto 2009 Puht. piirt. Kalle Luoto 14.9.2009	Tampereen museot/ Pirkanmaan maakuntamuseo

Mittakaava:

+ Koordinaattipiste

Värjäytynyt moreeni

Oranssi (värjäytynyt) hiekka

Tumma likamaa

A Moreeni

B Sekoittunut maa

c Turve

Sastamala, Vehmaa (Vehmaa)
Koetutkimus Vehmaan kylä-
tontilla. Kalle Luoto 2009

Kartta 9. Profiilikartta.
Kaivetun alueen pohjoisprofiili
MK 1: 50

Mittausdokumentointi:
Kenttäp. KL & Teemu Tiainen 2009
Puht. piirt. Kalle Luoto 14.9.2009

Tampereen museot/
Pirkanmaan maakuntamuseo

Arkeologiset koetutkimukset
Sastamalan Vehmaan (Vehmaa)
ja Laukulan (Laukula) kylien alueella
keväällä 2009.

Kalle Luoto,
Pirkanmaan maakuntamuseo,
Kulttuuriympäristöyksikkö

